

FOTOĞRAFTA KESKİNLİK

Fotoğrafta keskinliğin sağlanması için, dikkat edilmesi gereken noktaları inceleyelim.

Keskinlik üzerinde tartışmadan önce, keskinliğin fotoğraf dilindeki anlamı üzerinde biraz duralım. Bugün birçok insan, keskinliği çözünürlükle karıştırmakta veya eşdeğer tutmaktadır. Çözünürlük, bir fotoğrafta kaydedilen görselin kalitesi ve detay miktarı ile ilgilidir. Diğer bir deyişle, megapiksel değeri arttıkça, kaydedilen detayın öncelikle içeriği daha sonra da kalitesi artar. Ama her yüksek çözünürlük kaliteye eşdeğer demek de değildir. Aynı çözünürlükte fotoğraf makinelerinden çok farklı kalitede sonuçlar elde edilebilir. Keskinlik ise bünyesinde çözünürlükle birlikte kontrast ve ani kenar geçişleri bulundurur.

Fotoğrafta keskinlik önemlidir, ancak çektiğimiz her fotoğraf mutlaka keskin olmak zorunda değildir. Örneğin, bir makro fotoğrafında keskinlik mutlaka aranırken, bir portre fotoğrafında eşdeğer keskinlik, cilt üzerindeki en küçük pürüzleri ve olumsuzlukları ortaya çıkaracağından, her zaman tercih edilemez. Fotoğraflarımız hakkında yorumlara geçmeden önce, keskin fotoğraf elde etmek için sahip olmamız gereken ekipmanlara ve yapmamız gerekenlere bir göz atalım.

Objektiflerinizi iyi seçin

Keskin fotoğraf elde etmenin başlıca yolu, iyi bir objektiften geçer. Öncelikle yapmamız gereken, imkanlarımızın el verdiği en iyi objektifi satın almaktır. Bugün bilinen en iyi objektifler, sabit odak uzaklığına sahip objektifler olmakla birlikte, gelişen teknoloji artık değişken odak uzaklığına sahip, yani zoom objektiflerle de tatminkar keskinlik elde etmemizi sağlamaktadır. Objektif seçimi yaparken, ağırlıklı olarak hangi konularda fotoğraf çektiğimizi düşünerek karar vermekte fayda vardır. Doğru tercih için, internet üzerinden yapılacak ön araştırmanın mutlaka gerekli olduğunu düşünüyorum. Unutmayalım ki iyi bir objektif, bir başkasıyla değiştirmeye kalktığınızda her zaman ikinci el alıcı bulacaktır, ancak kalitesiz bir objektif, kullanılmayan fotoğraf malzemeleriniz arasında her geçen gün daha çok tozlanacaktır.

Tripod (uçayak) kullanın

Tripod kullanımı hem keskin fotoğraflar elde etmemize yardımcı olur, hem de dilediğimiz kadraji daha sağlıklı yapmamıza fayda sağlar. Bu yüzden mümkün olduğunca tripod kullanmaya özen gösterilmelidir. Özellikle

ışığın zayıf olduğu durumlarda ve düşük enstantanelerde, tripod kullanımı zorunluluk haline gelmektedir. Hatta çoğu zaman, alan derinliğini yüksek tutmak istediğimiz durumlarda, gün ışığında dahi tripod kullanımı kaçınılmaz olur.

Tripodumuzun kalitesi de fotoğraflardan beklediğimiz keskinlikle yakından ilgilidir. Düşük maliyetli tripodlar genellikle pek iyi sonuç vermemektedir. Kullandığımız tripodun, makinemizin ağırlığını taşıyabilecek yeterlilikte olması gerekmektedir. Özellikle dikey çekim pozisyonunda, fotoğraf makinesi tripodun düşey ekseninin dışında kaldığından, tripodumuzun ağırlık merkezi yana kayar. Bu konum, mekinenin tripodla bağlı olduğu en zayıf konumdur. Dolayısıyla, makinemizin deklanşörüne basarken titreme olasılığı yüksektir. Tripod satın alırken, alacağınız tripod üzerine makinemizi dikey konumda bağlayarak test etmeden almamanızı öneririm. Tripodun hafif olması da genelde tercih edilen bir seçenektir. Ancak çok hafif tripodlar, taşıma kolaylığı getirirken, çekim esnasında yeteri desteği sağlayamayabilirler. Özellikle rüzgarlı koşullarda ciddi titreşimlere maruz kalabilirler. Eğer imkanlarımız tripod konusunda ciddi bir yatırım yapmaya yetmiyorsa, elimizdeki mevcut tripod ile çekim yaparken, deklanşöre elle basılması yerine, deklanşör kablosu kullanılması veya makinemizin self-timer özelliğinin kullanılması, titreşimi önemli ölçüde önleyecektir.

Uygun diyafram değeri

Genelde objektifler, verebilecekleri en keskin görüntüyü maksimum diyafram açıklığının iki veya üç stop altındaki değerlerden itibaren vermeye başlarlar. Örnek verecek olursak; F/3,5-5,6 diyafram değerlerine sahip 28-200mm. bir objektifin 28mm.'deki en açık diyafram değeri F/3,5 olurken, 200mm.'deki en açık diyafram değeri F/5,6'dır. Bu durumda, 28mm. odak uzaklığında çekim yaparken, diyafram değerini bir stop kısarsak F/4, iki stop kısarsak F/4,5 ve üç stop kısarsak F/5 değerlerini elde ederiz. Bu tip orta sınıf bir objektiften keskin görüntü almayı beklediğimiz diyafram değeri de bu durumda F/4,5 ve üzeri değerler olacaktır. Bugün birçok objektif F/22 gibi çok kısıp diyafram değerlerine ulaşabilmektedir. Ancak, diyafram kısıldıkça, ışığın dar alandan geçerken yaratabileceği kırılma ve renk sapmaları gibi olumsuz etkiler de unutulmamalı, gereğinden fazla kısıp diyafram kullanılmamalıdır.

Uygun enstantane değeri

Keskin görüntü elde etmek için kullandığımız enstantane değeri de, objektifimiz ile bağlantılı olarak önemlidir. Özellikle tripod kullanmadığımız durumlarda, genel kural olarak, kullandığımız odak uzaklığının altında bir enstantane değeri seçmemiz, keskin görüntü elde etmemizi riske atacaktır. Örneğin; 28-200mm. bir objektifi ele aldığımızda, 28mm. odak uzaklığı kullanırken 1/30sn. altındaki enstantane değerleri tercih edilmemelidir. Aynı şekilde, 200mm. odak uzaklığında da, 1/200sn. altındaki değerlerde sorun yaşama olasılığımız yüksektir. Bu örnekten de anlaşıldığı gibi, tripod kullanmak için mutlaka düşük enstantane değerinde çekim yapıyor olmamız gerekmemektedir. Kullanılan enstantane değeri, objektifimizin odak uzaklığına göre seçilmelidir. Bir başka örnek verecek olursak; 1/500sn. enstantane değeri birçoğumuz için tripodsuz çekim yapabileceğimiz bir değer gibi görünse de, 500mm. bir teleobjektif kullanırken bu değer alt sınır olarak belirlenmektedir.

Kontrastı yakalamaya çalışın

İnsan gözü kontrastı sever. Yüksek kontrastlı görüntüler, düşük kontrastlı görüntülere kıyasla daha canlı ve keskin olarak algılanırlar. Objeler arasındaki güçlü renk ve ışık kontrastı, fotoğrafa bakan kişi üzerinde keskin görüntü etkisi yaratacaktır. Bu etkiyi yaratmada en önemli rolü, kullandığımız ISO değeri belirler. Bunun için, ışığın ve makinenin elverdiği ölçüde düşük ISO değeri kullanmakta fayda vardır. Düşük ISO değeri, noise (istenmeyen pikseller) miktarını da asgari ölçüde tutacaktır.

Fotoğraf 1'i (1/50sn. – F/18) yukarıdaki bilgiler ışığında inceleyelim. Bu çekimde kız böceğinin bulunduğu ortamın yeşil tona hakim olması, böceğin fondan ayrılması açısından bize avantaj getirmiştir. Böceğin tüm ayrıntılarının net çıkması için F/18 gibi, mümkün olduğunca kısık diyafram değeri kullanılmış, buna rağmen arka fon isteğe uygun olarak tamamen flu çıkmıştır.

Normalde bu kadar kısık diyafram değeri bize çok fazla bir alan derinliği sağlar. Ancak bu örnekte, objektifin kız böceğine çok yakın olması ve arka planın çok geride kalması, yeşil doğanın doğal, flu bir fon oluşturmasına ve kız böceğinin çok daha belirgin bir şekilde öne çıkmasına yardımcı olmuştur. Alan derinliğinin etkin bir şekilde kullanılması, bu fotoğrafa keskinlik katmaktadır. Tripod kullanmadan yapılan ön deneme çekimlerinden keskin sonuçlar alınamayınca, bu çekimde tripod kullanılmasına karar verilmiştir. 60mm. sabit odak uzaklıklı Nikon makro objektif de, arzuladığımız görüntü kalitesini elde etmemizi sağlamıştır. Bu arada, kız böceği fotoğrafı çekmek isteyenlerin, özellikle bahar aylarında, göl kenarı v.b. sulak yerlerdeki otların arasında biraz gezinti yapmalarını öneririm.

Fotoğraf 2 (1/90sn. – F/8) sanıldığı gibi Amazon ormanlarında değil, Darıca Hayvanat Bahçesi'nde çekilmiştir. Bu arada, her türlü hayvan ve sürüngeni rahatlıkla fotoğraflayabileceğiniz bir mekan olarak, Darıca'yı tavsiye ederim. Bu fotoğrafta ilk baktığımız yer iguananın gözüdür. Sebebi, en keskin görüntünün gözde oluşmasıdır. Zaten amaçlanan da, fotoğrafa bakan kişinin göze odaklanması olduğundan, istenen sonuç elde edilmiştir. Kullanılan F/8 diyafram değeri, iguananın başından sonraki gövde kısmının arkaya doğru flulaşarak gitmesini sağlarken, başın arka fondan da tamamen ayrılmasına yaramıştır. Bu fotoğrafta daha kısık diyafram değeri kullanılması, arka fon ile iguananın karışması riskini doğuracağından, tercih edilmemiştir. Bu tercih, iguananın kadrajdan dışarıya çıkacakmış gibi görünmesini sağlamıştır. Bazı fotoğraflarda, her noktanın keskin olmaması bize bir mesaj vermektedir. Buradaki mesaj da, iguana üzerindeki detayların baş bölgesinde oluştuğu ve buraya odaklanması gerektiğidir.

Fotoğraf 3 (1/2,5sn. – F/22) geniş açı objektif ile, diyafram öncelikli konumda çekilmiştir. Bu fotoğrafta F/22 diyafram değerinin birkaç tercih edilme sebebi vardır. Bunlardan bir tanesi, bu değer objektifin sahip olduğu en

yüksek değer olmasıdır. Diğer ise, bu değerde enstantane 1/2,5sn. kadar açık kalmaktadır. 1/2,5sn.'lik enstantane, suyun tam istediğimiz gibi flu çıkmasını ve ipeksi bir görüntü oluşturmasını sağlamaktadır. Bir diğer sebep ise, alan derinliğinin yüksek tutulmak istenmesidir. Bu fotoğrafta, kadrajın alt kısmında kalan kayalar makineye çok yakinken, kadrajın üst bölümündeki ağaç epey uzak bir mesafededir. Bu durumda F/22 değeri altındaki diyafram değeri, net yaptığımız nokta ile ilişkili olarak, kadrajda bazı alanların flu çıkmasına sebebiyet

verebileceğinden, bu değer tercih edilmiştir. Yazının başında belirtilen, çok kısık diyafram kullanımından kaynaklanabilecek ışık kırılmaları ve buna bağlı renk bozuklukları riski burada göze alınmıştır. Düşük enstantanenin yaratacağı keskinlik problemlerine önlem olarak, bu fotoğrafta da tripod ve deklanşör kablosu kullanılmıştır.

Fotoğraf 4 (1/350sn. – F/4,5) Büyükkada'da fayton üzerinden çekildiğinden, makinenin sallanmasından kaynaklanan ciddi bir keskinlik problemi riski söz konusu olmuştur. Bu riski elimine etmek için, diyafram mümkün olduğunca açık tutularak 1/350sn. gibi yüksek enstantane değeri elde edilmiştir. Bu fotoğraf, 34mm. odak uzaklığı ile çekildiğinden, 1/350sn.'lik enstantane değeri, tüm sarsıntıya rağmen keskin görüntü elde etmemizi kolayca sağlamıştır. Diyafram açık tutulmasına karşın, arzulanan alan derinliği de elde edilmiştir. Bunun başlıca sebebi, objektif ile obje arasında yeterli mesafe olmasıdır. Kadrajdaki her alanın net bir şekilde görüntülenmesi, fotoğrafın genelinin keskin olarak algılanmasına yardımcı olan bir diğer faktördür.